

POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING (kan även bifogas som bilaga)

Organisationens namn

Sámiid Riikkasearvi, SSR

Projektitel

Strategi och åtgärdsplan för CWD inom renskötelsen

Sammanfattning

Grunden för en långsiktig, livskraftig och hållbar renskötelse med friska renar bygger på naturbete och fri strövning. Men den fria strövningen kan också vara en utmaning då eventuella sjukdomar kan spridas på större områden genom att renarna vandrar. Samtidigt ökar risken för smittspridning inom den specifika renhjorden än mer om renarna samlas för tätt ihop.

Chronic Wasting Disease CWD, eller avmagringssjuka som den kallas på svenska, påträffades 2016 på vildren i Norge. När CWD upptäcktes på en vildren i Norge påbörjade de en omfattande provtagning både på vilda renar och tamren. Norska staten beslutade även slakta ut hela Nordfjellas vildrenspopulation. Provtagningen och insatserna på norsk sida har dock hittills visat att den smittsamma typen av CWD endast är hittad på Nordfjella. Det har dämpat den inledande akuta oron för CWD inom renskötelsen. Diskussioner pågår dock fortfarande om hur smittspridning kan undvikas inom renskötelsen och det finns ett stort behov av att informationsspridningen och kunskapshöjande insatser fortsätter.

Under hösten 2018 kom övervakningsprogrammet igång med provtagning för CWD på hjorddjur. För att provtagningen inom renskötelsen skall fungera och ge bästa möjliga resultat behövs kunskap om renskötelsens förutsättningar. Om provtagningen påverkar hur renskötelsen bedrivs riskerar vi ett sämre djurskydd. Renskötelsen styrs efter väder och rådande förutsättningar. Snabba beslut tas beroende på förändringar i väder, betesförhållanden, renarnas kondition m.m. Allt för att renarna ska ha det så bra som möjligt. SSR har genom projektet haft möjlighet att hjälpa till att utforma hur provtagningen kan gå till med fokus på att planeringen och genomförandet av övervakningen blir det bästa möjliga utifrån renskötelsens förutsättningar.

För att minska risken för smittspridning inom renskötelsen för både CWD men även andra smittsamma sjukdomar behövs information till samebyarna och kunskapshöjning om smittskydd. SSR har under projektet informerat om smittspridning både genom direkt rådgivning till renägare, vid flertalet fysiska träffar samt genom informationsutskick, hemsidan och organisationens sociala medier. Detta möjliggör för renskötarna/rennäringen att minska risken för ohälsa generellt men också minska risken för spridning av nya sjukdomar såsom CWD. Rennäringen står bättre förberedd och kan genom egna insatser minska risken för förlust av ren på grund av sjukdom samt minska risken för att smitta sprids till nya områden.

SSR har under året diskuterat både med renägare, Gård & djurhälsan och SLU om att det finns ett stort behov av att ha en veterinär som bara arbetar med ren och är stationerad i Sapmi. Idag finns ingen veterinär som arbetar heltid med ren varken på Gård & Djurhälsan, SLU eller SVA. Veterinärprogrammet innehåller idag ingen utbildning om renens sjukdomar. Detta är anmärkningsvärt då renen är ett livsmedelsproducerande djurslag som funnits i Sverige redan innan övriga livsmedelsproducerande djur importerades till vårt land. Några få DV-veterinärer har viss kunskap om ren och kan stötta renägare i enstaka fall men generellt står renskötelsen utan veterinärer med tillräcklig kunskap om renen. Detta bedöms bli än viktigare i framtiden både kopplat till cwd samt med tanke på de utmaningar renskötelsen står inför med pågående klimatförändringar och effekterna av dessa på renskötelsen, renens hälsa samt renens välmående.